

Andragoškega centra Slovenije

109. Doseganje ciljev in kazalnikov Resolucije o nacionalnem programu v Republiki Sloveniji za obdobje 2022–2030 (ReNPIO 2022–2030)

Leto 2022 je prvo leto veljavnosti in udejanjanja ReNPIO 2022–2030. Zato smo pri pripravi Poročila o uresničevanju Letnega programa izobraževanja odraslih v letu 2022 (LPIO 2022) pripravili analizo uresničevanja in doseganja postavljenih ciljev ter opredeljenih kazalnikov, tako krovnih kot po posameznih prioritarnih področjih. Za analizo in interpretacijo podatkov smo uporabili statistične baze podatkov EUROSTAT, SURS, ZRSZ, CEUVIZ, ZRSZ in poročila sodelujočih ministrstev.

Temeljni cilj in krovni kazalniki

Temeljni cilj: Povečati vključenost odraslih v VŽU.

Krovni kazalniki:

1. Stopnja udeležbe prebivalstva v starosti od 25 do 64 let v VŽU se bo z 8,4 % v letu 2020 povečala na 19 % v letu 2030 (iz: raziskovanje Aktivno in neaktivno prebivalstvo (ANP4t));
2. Stopnja udeležbe prebivalstva v starosti od 25 do 64 let v VŽU se bo s 46 % v letu 2016 povečala na 66 % v letu 2030 (Anketa o izobraževanju odraslih (AIO));
3. Stopnja udeležbe prebivalstva v starosti od 25 do 64 let v VŽU se bo iz preračunane vrednosti 40,3 % v letu 2016 povečala na 60 % v letu 2030 (iz: raziskovanje Aktivno in neaktivno prebivalstvo (ANP12m)).

Vsi trije kazalniki so povzeti po spremljanju statističnih podatkov po EUROSTAT-u in zagotavljajo primerljivost podatkov na ravni Slovenije s primerljivimi državami Evropske skupnosti (EU). Tretji kazalnik pa uvaja še primerljivost doseganja ciljev EU v stebru socialnih pravic. Ker pa je EUROSTAT 26. 5. 2023 objavil podatke le za prvi kazalnik, smo lahko opravili analizo in doseganje vrednosti le zanj.

Preglednica 1: Udeležba odraslih v programih VŽU od leta 2013 od 2022, v izbranih državah EU¹

Država/leto (%)	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
EU 27	9,9	10,1	10,1	10,3	10,4	10,6	10,8	9,1	10,8	11,9
Danska	31,5	31,9	31,5	28	26,9	23,5	25,3	20,5	22,4	27,9
Nemčija	7,9	8	8,1	8,5	8,4	8,2	8,2	7,7	7,7	8,1
Estonija	12,6	11,6	11,9	15,3	16,8	19,3	19,6	16,6	18,4	21,1
Hrvaška	3,1	2,8	3,1	3	2,3	2,9	3,5	3,2	5,1	4,4
Italija	6,2	8,1	7,3	8,3	7,9	8,1	8,1	7,2	9,9	9,6

¹ Povezava na vir: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/TRNG_LFSE_01/default/table?lang=en.

Madžarska	3,2	3,3	7,1	6,3	6,2	6	5,8	5,1	5,9	7,9
Avstrija	14,1	14,3	14,4	14,9	15,8	15,1	14,7	11,7	14,6	15,8
Slovenija	12,5	12,1	11,9	11,6	12	11,4	11,2	8,4	18,9	21,6
Slovaška	3,1	3,1	3,1	2,9	3,4	4	3,6	2,8	4,8	12,8
Finska	24,9	25,1	24,4	26,4	27,4	28,5	29	27,3	30,5	25,2
Švedska	28,4	29,2	29,4	29,6	30,4	31,4	34,3	28,6	34,7	36,2

Vir: EUROSTAT

Iz preglednice 5 je razvidno, da je bila udeležba odraslih v letu 2013 v Sloveniji nekoliko nad povprečjem EU (9,9 %), namreč 12,5 %. Od leta 2013 naprej je stopnja udeležbe odraslih s Sloveniji vsako leto nekoliko padala in v letu 2020 dosegla najnižjo stopnjo (8,4 %), pri čemer je prvič padla pod povprečje EU 27.

V letu 2021 se je zgodil velik preobrat glede udeležbe odraslih v VŽU v Sloveniji, saj se je ta dvignila na 18,9 %, s čimer smo se povzpeli precej nad povprečje v EU 27 (10,8 %).

V letu 2022 se je stopnja udeležbe odraslih v VŽU še nekoliko povišala, na 21,6 %, kar je bistveno več od povprečja EU 27 (11,9 %). Višjo stopnjo udeležbe so imele le: Švedska (36,2 %), Danska (27,9 %), Nizozemska (26,4 %), Finska (25,2 %), Islandija (27,1 %) in Švica (22,0 %).

Cilji in kazalniki po prednostnih področjih

Prvo prednostno področje: Splošno neformalno izobraževanje odraslih

Cilj: Zvišati raven temeljnih zmožnosti in izboljšanje splošne izobraženosti odraslih

Kazalniki:

1. V javnoveljavne izobraževalne programe za odrasle, po katerih se ne pridobi javnoveljavna izobrazba, se bo vključilo najmanj 70 % več odraslih kakor leta 2019.
2. Delež odraslih v starosti od 24 do 65 let z najnižjimi dosežki v besedilnih in matematičnih spretnostih se bo znižal z 31 % (PIAAC 2016) na manj kot 20 %.
3. Vključenost odraslih v starosti od 55 do 64 let v katero koli obliko organiziranega izobraževanja se bo s 27 % (AIO 2016) povečala na 35 % (AIO 2028).
4. Vključenost starejših odraslih v starosti od 65 do 74 let v VŽU se bo s 4,0 % (ANP4t 2019) povečala na 5,5 % (ANP4t 2030).
5. Vključenost nižje kvalificiranih odraslih v starosti od 25 do 64 let (ISCED 0–2) v VŽU v zadnjih 12 mesecih bo vsaj 30-odstotna do 2030.
6. Delež odraslih v starosti od 16 do 74 let z doseženimi najmanj temeljnimi digitalnimi spretnostmi bo 70 % do leta 2030.

Od šestih kazalnikov smo lahko analizirali in preverili doseganje le za prvega in četrtega. Za ostale štiri kazalnike še nimamo objavljenih podatkov in jih bomo lahko analizirali šele po objavi podatkov.

Doseganje prvega kazalnika smo preverjali po dveh virih, in sicer: letnih poročilih ministrstev in centralni evidenci izvajanja javnoveljavnih programov za odrasle na MVI. Čeprav se število vključenih po bazah podatkov razlikuje, so rezultati in trendi enaki.

Preglednica 2: Odrasli, vključeni v javnoveljavne izobraževalne programe, v katerih ne pridobijo izobrazbe, v letih 2019, 2021 in 2022

	Ime programa	Število udeležencev leto 2019	Število udeležencev leto 2020	Število udeležencev leto 2021	Število udeležencev leto 2022	Pristojna ministrstva
		vključeni / zaključili	vključeni / zaključili	vključeni / zaključili	vključeni / zaključili	
1.	Programi za pridobitev temeljnih in poklicnih kompetenc (javni razpis 2016–2019)	694/694				
2.	Programi za pridobitev temeljnih in poklicnih kompetenc (javni razpis 2018–2022)	1.319/1.319	811/811	1.019/1.019	1.020/1.020	MVI
3.	Začetna integracija priseljencev (ZIP)	1.599/1.599	1.036 / 1.036	1.244/1.244	1.442/1.442	MNZ
	SKUPAJ	3.612/3.612	1.847/1.847	2.263/2.263	2.462/2.462	

Vir: Poročila ministrstev

Podatki v zgornji preglednici kažejo izrazit padec vpisa odraslih v javnoveljavne programe, po katerih se ne pridobi javnoveljavna izobrazba, po letu 2019. Najbolj kritično je leto 2020 (covid-19). Se pa vpis vsako leto postopno zvišuje in je v letu 2022 višji za 33 % kot v letu 2020, a zaostaja za vpisom v letu 2019.

Podatki bodo bistveno bolj primerljivi ob začetku izvajanja novih nacionalnih projektov za razvoj in izvajanje javnoveljavnih programov za odrasle, po katerih se ne pridobi izobrazbe, v novi evropski razvojni perspektivi 2023–2027.

Preglednica 3: Odrasli, vključeni v javnoveljavne izobraževalne programe, kjer ne pridobijo izobrazbe, v letih 2019/2020, 2020/2021 in 2021/2022:

	Ime programa	Število udeležencev leto 2019/2020	Število udeležencev leto 2020/2021	Število udeležencev leto 2021/2022	SKUPAJ
1.	Programi za dvig ravni pismenosti (UŽU)	330	188	175	693
3.	Začetna integracija priseljencev (ZIP)	1.641	1.322	1.454	4.417
4.	Jezikovni programi za odrasle (ang., fr., it., nem.)	1.217	442	696	2.355
5.	Slovenščina kot drugi in tuj jezik (slov. j.)	390	350	520	1.260
6.	Programi računalniškega opismenjevanja (RPO)	451	214	415	1.080
	SKUPAJ	4.029	2.516	3.260	9.805

VIR: CEUVIZ

Zgornja preglednica (preglednica 3) prikazuje vpis odraslih v javnoveljavne izobraževalne programe, po katerih odrasli ne pridobijo izobrazbe. Pokaže izrazit padec vpisa med leti 2019/20 in 2020/21, in to kar za 37,56 %. Med vzroki za to je zagotovo tudi obdobje pandemije covid-19. To potrjujejo tudi evalvacije izobraževanja odraslih in posledic v času pandemije covid-19.²

Vpis odraslih v javnoveljavne izobraževalne programe iz zgornje preglednice se je v letih 2021/22 spet zvišal, in sicer za 29,57 %, kar je spodbudno, ni pa še dosežen podatek o vpisu iz leta 2019/20.

² Vir: Izkušnje z izobraževanjem odraslih na daljavo v času pandemije: <https://www.acs.si/digitalna-bralnica/izkusnje-z-izobrazevanjem-odraslih-na-daljavo-v-casu-pandemije/>.

Preglednica 4: Udeležba odraslih v VŽU od 65 do 74 let (ANP4t), izbrane države EU

Država/leto (%)	2019	2020	2021	2022
EU 27	2,9	1,9	2,3	2,9
Danska	14,6	10,3	10,3	15,7
Nemčija	0,9	1,0	0,8	1,1
Estonija	4,0	3,2	3,1	4,2
Hrvaška			0,3	0,4
Italija	2,0	1,1	1,7	2,0
Madžarska	0,5	0,2	0,5	0,9
Avstrija	3,9	2,1	2,0	2,8
Slovenija	4,0	1,9	4,7	6,2
Finska	10,1	7,5	7,5	8,2
Švedska	19,6	13,3	10,9	15,3

Vir: EUROSTAT

Podatki iz zgornje preglednice kažejo, da se je udeležbe starejših odraslih v starosti med 65 in 74 let v primerjavi z udeležbo v letu 2019 povečala, in sicer na 6,2 %. Kazalnik, naveden v resoluciji (5,5 %), je bil torej dosežen oz. presežen, kar nas postavlja pred izziv vzdrževanja tega stanja.

Drugo prednostno področje: Izobraževanje za pridobitev izobrazbe

Cilj: Zvišati izobrazbeno raven odraslih

Kazalnika:

1. Delež vključenih odraslih v program OŠO v starosti od 45 do 55 let se bo v letih 2020–2030 vsako leto povečal za 2 % glede na predhodno leto.
2. Delež odraslih v starosti od 25 do 64 let z dokončano najmanj štiriletno srednjo strokovno izobrazbo se bo z 62,8 % v letu 2019 povečal na 68 % v letu 2030.

Preglednica 5: Odrasli vključeni v program OŠO

Program	Leto vpisa v program			SKUPAJ
	2019/2020	2020/2021	2021/2022	
Program osnovne šole za odrasle OŠO	1.121	972	1.027	3.120

Vir: CEUVIZ

Zgornja preglednica kaže, da se je vpis odraslih v program OŠO ustalil pri številki malo nad 1.000 udeležencev v letu 2020/2021. Potem pa se je v letu 2021/2022 ponovno zvišal na 1.027.

Preglednica 6: Odrasli vključeni v program OŠO v starostni skupini 45–55 let

Program	Leto vpisa v program			SKUPAJ
	2019/2020	2020/2021	2021/2022	
Program osnovne šole za odrasle OŠO	90	59	50	199

Vir: CEUVIZ

Podatki o številu vpisanih odraslih v program OŠO v starostni skupini 45–55 let kažejo krepko padanje v zadnjih treh letih. Tako je trend vpisa v nasprotju s postavljenim kazalnikom, ki predvideva, da se bo vpis v program OŠO odraslih v starostni skupini 45–55 let povečeval za 2 % na letni ravni. Da bomo obrnili trend vpisa in začeli dosegati kazalnik, je treba pripraviti ustrezne ukrepe. Kazalnik je treba analizirati in ovrednotiti njegovo uspešnost udejanjanja tudi z vidika demografskih kazalnikov in nominalnih podatkov odraslih prebivalcev brez dokončane osnovnošolske izobrazbe.

Preglednica 7: Prebivalci po starostnih kategorijah glede na štiriletno srednješolsko izobrazbo

DOKONČANA ŠTIRILETNA SREDNJA ŠOLA 2020, 2021 in 2022						
Starostne skupine	Leto 2020		Leto 2021		Leto 2022	
	Delež štiriletne SŠ in več	Število prebivalcev, starih od 25 do 64 let, z manj kot štiriletno SŠ	Delež štiriletne SŠ in več	Število prebivalcev, starih od 25 do 64 let, z manj kot štiriletno SŠ	Delež štiriletne SŠ in več	Število prebivalcev, starih od 25 do 64 let, z manj kot štiriletno SŠ
25–29 let	78,7	24.281	77,4	25.575	76,6	26.044
30–34 let	77,0	31.400	77,4	30.193	77,9	28.789
35–39 let	72,7	41.682	73,2	40.254	74,1	37.805
40–44 let	67,5	51.874	68,6	50.756	69,8	48.581
45–49 let	62,1	56.467	63,0	56.461	64,1	55.770
50–54 let	56,8	65.926	57,9	63.111	58,8	60.645
55–59 let	52,2	71.948	53,5	70.861	54,7	69.305
60–64 let	44,4	80.512	46,3	77.565	48,2	74.340
SKUPAJ	63,4	424.090	64,2	414.776	65,0	401.279

Vir: SURS

Zgornja preglednica prikazuje število in deleže prebivalcev starih med 25 in 64 let z najmanj štiriletno srednjo šolo po starostnih skupinah. V letu 2022 so zastavljeni cilj dosegle vse starostne skupine v razponu med 25 in 44 leti (68 % v letu 2030). Tudi ciljna skupina med 45 in 49 leti se počasi bliža zastavljenemu kazalniku.

Večji izziv pa predstavljajo odrasli v ciljnih skupinah med 50 in 64 let. Delež teh z najmanj štiriletno srednjo šolo je še vedno krepko pod izhodiščnim kazalnikom iz leta 2019. Ta ciljna skupina odraslih je delovno aktivna in bo na trgu dela vsaj še 10–15 let. Zato je pomembno ciljno načrtovanje ukrepov in aktivnosti za izboljšanje izobrazbene ravni starejših ciljnih skupin odraslih.

Kazalnik deleža odraslih v starostnih skupinah do 44 let (68 %) smo že dosegli, zato je treba vso pozornost, ukrepe, aktivnosti na področju doseganja štiriletne srednješolske izobrazbe nameniti ciljni skupini, ki to starost presega.

Tretje prednostno področje: Strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje za potrebe dela

Cilj: Povečati usposobljenost prebivalstva za uspešno odzivanje na potrebe trga dela

Kazalnika:

1. Od vključenih oseb v APZ (brezposelni in zaposleni) bo 50 % vključenih v programe izobraževanja in usposabljanja do leta 2030.
2. Delež podeljenih NPK v okviru APZ se bo do leta 2030 povečal za najmanj 40 % glede na leto 2020.

Preglednica 8: Brezposelni, udeleženi v programih APZ

	2019	2020	2021	2022
Brezposelne osebe konec decembra	75.292	87.283	65.969	53.181
Vsi vključeni v ukrepe APZ	27.624	20.946	21.396	17.049
Delež v %	36	24	32	32

Vir: ZRSZ

Podatki v zgornji preglednici kažejo trend padanja števila brezposelnih oseb na letni ravni. Se pa nominalo zmanjšuje tudi število vključenih v aktivnosti APZ, njihov delež pa se ohranja zadnji dve leti na enaki ravni (32 %).

Če bomo želeli doseči kazalnik do leta 2030, bo treba v prihodnje intenzivneje in bolj sistematično ter z novimi pristopi, promocijo in motivacijo nagovarjati brezposelne za vključevanje v aktivnosti APZ.

Preglednica 9: Število in delež NPK v programih APZ

	2019	2020	2021	2022
Vsi vključeni v ukrepe APZ	27.624	20.946	21.396	17.049
Število podeljenih NPK v APZ	1.010	721	775	642
Delež v %	3,6	3,4	3,6	3,8

Vir: ZRSZ

Podatki v zgornji preglednici kažejo po letu 2020 ponovni trend povečevanja deleža brezposelnih, ki so pridobili NPK, v okviru aktivnosti APZ na letni ravni. Če bi se ta delež poviševal v skladu s trendom zadnjih treh let (+0,2 %), bi dosegli v letu 2030 5,4-odstotni delež brezposelnih, ki so pridobili NPK v sklopu APZ. Tako bi se delež teh v letu 2030 povečal za 58,8 %, glede na leto 2020. S tem bi tudi dosegli in presegli kazalnik.

Četrto prednostno področje: Raziskave in razvoj

Cilj: Okrepiti razvoj in raziskave na področji izobraževanja odraslih

Kazalniki:

1. Izpeljava raziskave v drugem ciklu PIAAC v Sloveniji

V letu 2022 Slovenija ni vključena v prvi krog drugega cikla raziskave PIAAC, ki poteka v sodelujočih državah v organizaciji OECD. Ne moremo govoriti o doseganju kazalnika glede izpeljave raziskave PIAAC v drugem ciklu. Na medresorski ravni dialog o vključenosti Slovenije v drugi krog drugega cikla še potekajo.

2. Izpeljava najmanj treh CRP za potrebe izobraževanja odraslih

V letu 2022 je potekal raziskovalni projekt CRP z naslovom Vseživljenjsko učenje odraslih za trajnostni razvoj in digitalni preboj – VŽU preboj. Projekt se je začel 1. septembra 2021 in se bo zaključil 31. avgusta 2023.

3. Izpeljava šestih razvojnih projektov na državni ravni za prenos teoretskih in raziskovalnih spoznanj v izobraževanju odraslih

V letu 2022 smo izpeljali pet razvojnih projektov:

1. Krepitev kompetenc strokovnih delavcev na področju vodenja inovativnega vzgojno-izobraževalnega zavoda od 2018 do 2022,
2. Razvoj programov za izpopolnjevanje za nadaljnje poklicno izobraževanje in usposabljanje v letih 2017–2022 (PINPIU),
3. Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju,
4. Strokovna podpora področju razvoja temeljnih kompetenc odraslih 2016–2022 (krajše Razvoj kompetenc odraslih),
5. Strokovna podpora informativno svetovalni dejavnosti in vrednotenju neformalno pridobljenega znanja 2016–2022.

Peto prednostno področje: Dejavnosti na področju izobraževanja odraslih

Cilj: Izboljšati in okrepiti dejavnosti na področju izobraževanja odraslih

Kazalnik: Delež odraslih, vključenih v svetovalno dejavnost, ki se izvaja kot javna služba, se bo do leta 2030 povečal za vsaj 20 % glede na leto 2020.

Preglednica 10: Število udeležencev v svetovalni dejavnosti, ki se izvaja kot javna služba

	Dejavnost	Število udeležencev, programov oziroma ur 2020/realizacija 2020	Število udeležencev, programov oziroma ur 2021/realizacija 2021	Število udeležencev, programov oziroma ur 2022/realizacija 2022	Pristojna ministrstva
1.	Udeleženci v dejavnosti svetovanja, javna služba: JR ESS: 3.350 JR Integrala: 13.000	16.350/21.244	16.350/28.221	20.850/36941	MVI
2.	Svetovalna dejavnost v kmetijski službi –		60.000/60.000		MKGP

	izobraževanje in usposabljanje svetovalcev	60.000/60.000		60.000/ 60.000	
3.	Svetovalna dejavnost v čebelarstvu – izobraževanje in usposabljanje svetovalcev	10.000/3.993	10.000/ 4.858	10.000/ 10.000	MKGP
4.	Programi svetovanja za lastnike gozdov – gojenje in varstvo gozdov, večnamensko gospodarjenje	3.200/1.674	3.300/ 1.718	2.500/ 2.561	MKGP
5.	Svetovanje lastnikom gozdov pred izdajo odločb – izobraževanje in usposabljanje svetovalcev	75.000/79.489	75.000/ 72.705	75.000/ 86.730	MKGP
	SKUPAJ	166.400	167.502	196.232	

Vir: Poročila ministrstev

Podatki v zgornji preglednici prikazujejo obseg svetovalne dejavnosti v sklopu javne službe sodelujočih ministrstev. Obseg svetovalne dejavnosti se na letni ravni v zadnjih treh letih povečuje, število svetovancev narašča. Izrazit skok vključitev se je zgodil med leti 2021 in 2022. Število svetovancev se je povečalo za **17 %**. Tako se že v letu 2022 približujemo postavljenemu kazalniku 20 % povečanja obsega svetovalne dejavnosti v javni službi do leta 2030.

Kontaktna oseba za področje: mag. Andrej Sotošek, andrej.sotosek@acs.si

Informacijo pripravil: mag. Andrej Sotošek, andrej.sotosek@acs.si